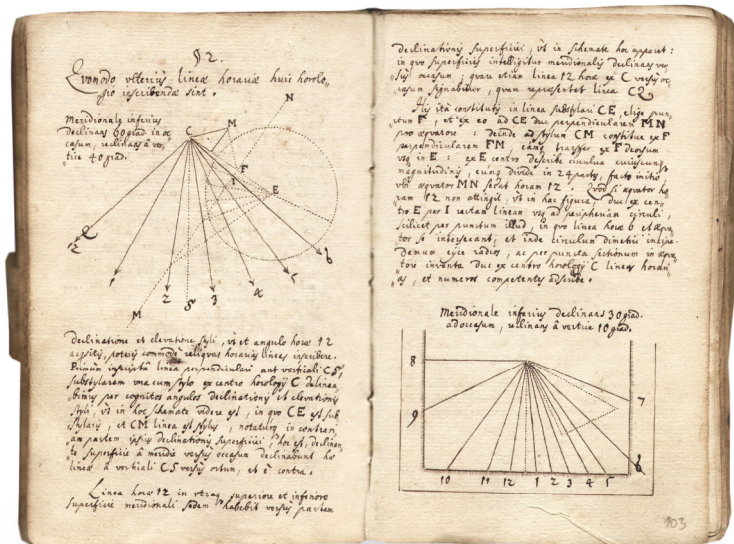

Litomyšlští piaristé 17. a 18. století

Astronomické tradice v Pardubickém kraji

Rukopisné astronomické pojednání Athanasia Langery z počátku 18. století

Členové Řádu chudých řeholních kleriků Matky Boží zbožných škol (piaristů), jehož posláním bylo systematické vzdělávání chlapců z nejnižších společenských vrstev, přišli do Litomyšle přičiněním majitelky litomyšlského panství Frebonie z Pernštejna roku 1640, aby zde spravovali gymnázium a posléze i filozofický ústav. Od té doby patřila Litomyšl mezi nejvýznamnější vzdělávací centra v Čechách. Přírodním vědám se zde věnovali již v 17. století, avšak do učebních osnov je začlenili až o století později. Největší pozornost jim byla věnována na filozofickém ústavu, který byl prvním stupněm vysokoškolského vzdělávání, kde se již v 18. století vyučovala vedle fyziky také geologie, botanika a zoologie. Pozornost místních řeholníků však přitahovala zejména astronomie. Počátkem 18. století vedl litomyšlskou kolej Athanasius Langer (1650–1711), který sestavil tabulky pro určení pohybu Slunce, Měsíce a planet Marsu, Jupiteru a Saturnu. Zabýval se také problematikou zatmění Slunce a Měsíce. Řadu svých prací publikoval. Dalším piaristou, který pobýval v Litomyšli a věnoval se astronomii, byl Augustin Thomas Sackl (1642–1717), který si svými matematickými zkoumániami vysloužil obdiv německého filozofa G. W. Leibnize. Mužem evropského formátu byl bezpochyby také Ignác Kautsch (1729–1803), litomyšlský rodák působící převážně jako polní kaplan. Po svém penzionování žil od roku 1795 v piaristické koleji v Litomyšli a věnoval se svým zálibám, k nimž patřila vedle historie také astronomie. Zabýval se hlavně problematikou zatmění nebeských těles. Jeho knihu *Ad geographiam practicam*, obsahující propočty zatmění Slunce do roku 1860, vydala roku 1800 Petrohradská akademie věd.